TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. rugsėjo 12 d. *

Byloje C-145/04

dėl 2004 m. kovo 18 d. pagal EB 227 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Ispanijos Karalystė, atstovaujama N. Díaz Abad, F. Díez Moreno ir I. del Cuvillo Contreras, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Jungtinę Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystę, atstovaujamą R. Caudwell, padedamos P. Goldsmith, D. Wyatt ir D. Anderson, *QC*, bei *barrister* M. Chamberlain, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

* Proceso kalba: anglų.

palaikomą

Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos C. Ladenburger, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

įstojusios į bylą šalies,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas (pranešėjas), K. Schiemann ir J. Makarczyk, teisėjai J.-P. Puissochet, P. Kūris, E. Juhász, E. Levits ir A. Ó Caoimh,

generalinis advokatas A. Tizzano,
posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2005 m. liepos 5 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2006 m. balandžio 6 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Ispanijos Karalystė prašo Teisingumo Teismo pripažinti, kad priėmusi 2003 m. Įstatymą dėl atstovavimo Europos Parlamento rinkimuose („European

Parliament (Representation) Act 2003“, toliau – 2003 m. EPRA), Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 189, 190, 17 ir 19 straipsnius bei pagal prie 1976 m. rugsėjo 20 d. Tarybos sprendimo 76/787/EAPB, EEB, Euratomas (OL L 278, p. 1), iš dalies pakeisto 2002 m. birželio 25 d. ir 2002 m. rugsėjo 23 d. Tarybos sprendimu 2002/772/EB, Euratomas, pridėtą Aktą dėl Europos Parlamento narių rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise (OL L 283, p. 1, toliau – 1976 m. aktas).

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisė

2 EB 17 straipsnis išdėstytas taip:

„1. Įvedama Sąjungos pilietybė. Kiekvienas asmuo, turintis valstybės narės pilietybę, yra Sąjungos pilietis. Sąjungos pilietybė ne pakeičia valstybės pilietybę, o ją papildo.

2. Sąjungos piliečiai naudojasi šios Sutarties suteiktomis teisėmis ir atlieka jos nustatytas pareigas.“

3 Bendrijos teisės taikymo tikslais Jungtinė Karalystė sąvoką „pilietis“ apibrėžė Sutarties dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės stojimo į Europos Bendrijas baigiamojo akto priede esančioje

deklaracijoje (OL L 73, 1972, p. 196, toliau – 1972 m. deklaracija). Atsižvelgiant į tai, kad Jungtinėje Karalystėje įsigaliojo naujas pilietybės įstatymas, 1982 m. ši deklaracija buvo pakeista nauja deklaracija (OL C 23, 1983, p. 1, toliau – 1982 m. deklaracija), kurioje minimos šios kategorijos:

„a) Didžiosios Britanijos piliečiai;

b) asmenys, kurie yra Didžiosios Britanijos subjektai pagal 1981 m. Įstatymo dėl Didžiosios Britanijos pilietybės ketvirtą dalį ir turi teisę gyventi Jungtinėje Karalystėje bei dėl šios priežasties jiems netaikoma Jungtinės Karalystės imigracijos kontrolė;

c) Didžiajai Britanijai priklausančių teritorijų piliečiai, kurie savo pilietybę įgyja dėl ryšio su Gibraltaru.“ (Neoficialus vertimas)

4 EB 19 straipsnio 2 dalis nustato:

„Nepažeidžiant 190 straipsnio 4 dalies ir jai įgyvendinti priimtų nuostatų, kiekvienas Sąjungos pilietis, gyvendamas valstybėje narėje ir nebūdamas jos pilietis, turi teisę balsuoti ir būti kandidatu per Europos Parlamento rinkimus valstybėje narėje, kurioje gyvena, tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir tos valstybės piliečiai. Šia teise naudojamasi atsižvelgiant į išsamias nuostatas, kurias, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, vieningai priima Taryba; šios nuostatos gali numatyti nukrypimus, kai jie pateisinamos dėl valstybei narei būdingų problemų.“

5 Remdamasi šia nuostata Taryba priėmė 1993 m. gruodžio 6 d. Direktyvą 93/109/EB, nustatančią išsamias priemones Sąjungos piliečiams, gyvenantiems valstybėje narėje ir nesantiems šios valstybės piliečiais, naudotis balsavimo teise ir būti kandidatais per Europos Parlamento rinkimus (OL L 329, p. 34).

6 EB 189 straipsnio pirmoji pastraipa suformuluota taip:

„Europos Parlamentas, kurį sudaro į Bendriją susibūrusių valstybių tautų atstovai, vykdo šia Sutartimi jam suteiktus įgaliojimus."

7 Pagal EB 190 straipsnį:

„1. Į Bendriją susibūrusių valstybių tautų atstovai į Europos Parlamentą renkami remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise.

<...>

4. Europos Parlamentas parengia pasiūlymą dėl rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise pagal visose valstybėse narėse taikomą vienodą tvarką arba pagal visoms valstybėms narėms bendrus principus.

Gavusi visos sudėties Europos Parlamento daugumos narių patvirtintą pritarimą, Taryba, spręsdama vieningai, nustato atitinkamas nuostatas, kurias ji rekomenduoja valstybėms narėms priimti pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

<...>"

8 1976 m. akto 8 straipsnis numato:

„Remiantis šio Akto nuostatomis, rinkimų procedūrą kiekvienoje valstybėje narėje reglamentuoja jos nacionalinės nuostatos.

Šios nacionalinės nuostatos, kuriose prireikus gali būti atsižvelgta į ypatingą padėtį valstybėse narėse, nepažeidžia iš esmės proporcinio balsavimo sistemos pobūdžio."

9 Šio akto 15 straipsnio antroji pastraipa išdėstyta taip:

„I ir II priedai yra neatskiriama šio Akto dalis."

10 1976 m. akto II priedas, kuris pagal Sprendimo 2002/772 priede numatytą naują numeraciją tapo I priedu (toliau – 1976 m. akto priedas), nurodo:

„Šio akto nuostatas Jungtinė Karalystė taikys tik Jungtinės Karalystės atžvilgiu." (Neoficialus vertimas)

11 Europos žmogaus teisių teismas 1999 m. vasario 18 d. Sprendimu *Matthews prieš Jungtinę Karalystę* (*Recueil des arrêts et décisions* 1999-I) nurodė, kad Gibraltare nesuorganizavusi Europos Parlamento rinkimų, Jungtinė Karalystė pažeidė 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pirmojo protokolo (toliau – EŽTK pirmasis protokolas) 3 straipsnį, įpareigojantį Susitariančias šalis priimtinais terminais organizuoti laisvus rinkimus, slaptai balsuojant, kad būtų sudarytos tokios sąlygos, kurios garantuotų žmonių laisvę renkant įstatymų leidžiamąją valdžią. Sprendimo 64 punkte minėtas Teismas nurodė, kad iš pareiškėjos, turinčios Gibraltaro gyventojos statusą, buvo atimta bet kokia galimybė išreikšti savo nuomonę dėl Europos Parlamento narių pasirinkimo. Teisingumo Teismo prašymu Jungtinė Karalystė nurodė, kad, kaip buvo matyti ir iš Žmogaus teisių komisijos ataskaitos, D. Matthews yra Didžiosios Britanijos pilietė.

12 Pradinė 1976 m. akto redakcija buvo pakeista 2004 m. balandžio 1 d. įsigaliojusiu Sprendimu 2002/772. Atliekant šį pakeitimą, Ispanijos Karalystė prieštaravo Jungtinės Karalystės pasiūlymui panaikinti 1976 m. akto I priedą. Tačiau į 2002 m. vasario 18 d. Tarybos susirinkimo protokolą buvo įrašyta ši Jungtinės Karalystės deklaracija, atspindinti dvišalį šios valstybės narės ir Ispanijos Karalystės sudarytą susitarimą (toliau – 2002 m. vasario 18 d. deklaracija):

„Atsižvelgdama į Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 2 dalį, kuri nurodo, jog „Sąjunga gerbia pagrindines teises, kurias užtikrina 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašyta Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų kaip bendri Bendrijos teisės principai“, Jungtinė Karalystė užtikrins, kad, siekiant leisti Gibraltaro rinkėjams dalyvauti Europos Parlamento rinkimuose Jungtinėje Karalystėje esančioje apygardoje ir tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir kiti šios apygardos rinkėjai, būtų padaryti būtini pakeitimai tam, jog būtų įvykdytas jai tenkantis įsipareigojimas taikyti Europos žmogaus teisių teismo priimtą sprendimą byloje *Matthews prieš Jungtinę Karalystę*, kaip numato Europos Sąjungos teisė.“ (Neoficialus vertimas)

13 Be to, į minėtą protokolą buvo įrašyta ši Tarybos ir Komisijos deklaracija:

„Taryba ir Komisija atsižvelgia į Jungtinės Karalystės deklaraciją, pagal kurią, siekdama įvykdyti jai tenkantį įsipareigojimą taikyti Europos žmogaus teisių teismo priimtą sprendimą byloje *Matthews prieš Jungtinę Karalystę*, Jungtinė Karalystė užtikrins, kad būtų padaryti būtini pakeitimai tam, kad Gibraltaro rinkėjai galėtų dalyvauti Europos Parlamento rinkimuose Jungtinėje Karalystėje esančioje apygardoje ir tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir kiti šios apygardos rinkėjai, kaip numato Europos Sąjungos teisė." (Neoficialus vertimas)

Gibraltaro statusas

14 Ispanijos karalius perleido Gibraltarą britų Karūnai 1713 m. liepos 13 d. jo ir Didžiosios Britanijos karalienės sudaryta Utrechto sutartimi, kuri buvo viena iš karą dėl Ispanijos sosto paveldėjimo baigiančių sutarčių. Šios sutarties X straipsnio paskutinis sakinys nurodo, kad jei britų Karūna kada nors ketintų dovanoti, parduoti arba kokiu nors kitu būdu perleisti Gibraltaro miesto nuosavybę, pirmenybę ji turėtų teikti Ispanijos Karalystei kitų suinteresuotųjų asmenų atžvilgiu.

15 Šiuo metu Gibraltaras yra britų Karūnos kolonija. Jis nėra Jungtinės Karalystės dalis.

16 Vykdomąją valdžią ten vykdo Karalienės paskirtas gubernatorius, o nustatytą vidaus kompetenciją vykdo vietiniu lygiu išrinktas *Chief minister* ir ministrai. Pastarieji yra atsakingi Įstatymų leidybos rūmams (House of Assembly), į kuriuos rinkimai vyksta kas penkeri metai.

17 Įstatymų leidybos rūmai turi teisę priimti su nustatytomis vidaus sritimis susijusius įstatymus. Tačiau gubernatorius turi teisę atsisakyti patvirtinti įstatymą. Be to, Jungtinės Karalystės parlamentas ir Karalienė slaptojoje Taryboje (Queen in Council) turi teisę priimti Gibraltare taikomus įstatymus.

18 Buvo įsteigti Gibraltaro teismai. Vis dėlto egzistuoja galimybė apskųsti Gibraltaro aukščiausiojo teismo sprendimus slaptosios Tarybos teisminei komisijai (Judicial Committee of the Privy Council).

19 Pagal Bendrijos teisę Gibraltaras yra Europos teritorija, už kurios išorės santykius, remiantis EB 299 straipsnio 4 dalimi, atsako valstybė narė ir kuriai taikomos EB sutarties nuostatos. Tačiau Aktas dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos karalystės stojimo sąlygų ir Sutarčių pritaikomųjų pataisų (OL L 73, 1972, p. 14) numato, kad tam tikros Sutarties nuostatos Gibraltarui netaikomos.

2003 m. EPRA

20 2003 m. gegužės 8 d. Jungtinė Karalystė priėmė 2003 m. EPRA.

21 2003 m. EPRA 9 straipsnis numato, jog tam, kad būtų suformuota nauja apygarda, Gibraltaras bus prijungtas prie Anglijoje arba Velse egzistuojančios rinkimų apygardos. Pagal šią nuostatą Didžiosios Britanijos valdžios institucijos 2004 m. Dekretu dėl Europos Parlamento rinkimų jungtinėje Gibraltaro rinkimų apygardoje ir išlaidų rinkimų kampanijai (European Parliamentary Elections (Combined Region and Campaign Expenditure) (United Kingdom and Gibraltar) Order 2004) Gibraltarą prijungė prie Anglijos pietvakarių apygardos.

22 2003 m. EPRA 14 straipsnis numato, kad Gibraltaro Įstatymų leidybos rūmų kancleris (*clerk of the House of Assembly of Gibraltar*) Gibraltare tvarko rinkėjų Europos rinkimuose registrą (toliau – Gibraltaro registras).

23 2003 m. EPRA 15 straipsnis numato, jog asmuo gali balsuoti Europos Parlamento rinkimuose Gibraltare, jei rinkimų dieną jis įrašytas į Gibraltaro registrą.

24 Pagal 2003 m. EPRA 16 straipsnio 1 dalį į minėtą registrą gali būti įrašytas asmuo, atitinkantis šias kumuliacines sąlygas:

— yra Gibraltaro gyventojas;

— nėra neveiksnus; dėl neveiksnumo asmuo Gibraltare negali balsuoti Europos Parlamento rinkimuose (išskyrus su amžiumi susijusią sąlygą);

— yra tam tikrus kriterijus atitinkantis Britanijos tautų sandraugos pilietis (qualifying Commonwealth citizen, toliau – QCC) arba Europos Sąjungos pilietis (kitas nei QCC) ir

— turi ne mažiau kaip 18 metų.

25 2003 m. EPRA 16 straipsnio 5 dalis QCC laikomas:

— asmuo, iš kurio pagal Gibraltaro teisės aktus nereikalaujama dokumento arba leidimo, leidžiančio įvažiuoti į Gibraltarą arba jame apsigyventi, arba

— asmuo, kuris šiuo metu turi dokumentą arba leidimą, leidžiantį įvažiuoti į Gibraltarą ir jame apsigyventi (arba kuris pagal kokią nors Gibraltaro teisės aktuose numatytą nuostatą laikomas turinčiu tokį dokumentą arba leidimą).

26 2003 m. EPRA 17 ir 18 straipsniai numato, kad *Lord Chancellor* arba įstatymas gali patvirtinti įvairias su Gibraltaro registru ir teise balsuoti susijusias išsamias taisykles. Tokias išsamias taisykles nustatė valstybės sekretorius konstituciniams reikalams (secretary of State for constitutional affairs), kuriam 2004 m. Nutarimu dėl Europos Parlamento rinkimų (European Parliamentary Elections Regulations 2004) ir Gibraltaro Įstatymų leidybos rūmų priimta 2004 m. Nutartimi dėl Europos Parlamento rinkimų (European Parliamentary Elections Ordinance 2004) buvo perduotos tam tikros *Lord Chancellor* funkcijos.

27 Tam, kad būtų daroma nuoroda į Gibraltarą, 2003 m. EPRA 21 straipsniu buvo iš dalies pakeistas 2002 m. Įstatymo dėl Europos Parlamento rinkimų (European Parliamentary Elections Act 2002) 10 straipsnis, iš kurio matyti, kad iš asmens nėra atimama teisė būti išrinktam Europos Parlamento nariu todėl, kad jis yra ne Didžiosios Britanijos, o Britanijos tautų sandraugos pilietis.

28 2003 m. EPRA 22 straipsnis leidžia įtvirtinti specifines taisykles įvairioms rinkimų apygardoms, o, konkrečiau kalbant, jungtinei Anglijos ir Velso apygardai bei Gibraltarui.

29 Pagal 2003 m. EPRA 23 straipsnį Gibraltaro teismai turi jurisdikciją nagrinėti ir spręsti ginčus rinkimų srityje.

30 2003 m. EPRA 28 straipsnio 2 dalyje nustato, kad jo teritorinė taikymo sritis yra Jungtinė Karalystė ir Gibraltaras.

Ikiteisminė procedūra ir procesas Teisingumo Teisme

31 Po pasikeitimo laiškais, remdamasi EB 227 straipsniu, 2003 m. liepos 28 d. Ispanijos Karalystė kreipėsi į Komisiją su skundu prieš Jungtinę Karalystę dėl to, kad Komisija Teisingumo Teisme prieš šią valstybę narę pradėtų pažeidimo procedūrą dėl nurodomo 2003 m. EPRA nesuderinamumo su Bendrijos teise. 2003 m. rugsėjo 11 d. Jungtinė Karalystė, atsakydama į šį skundą, Komisijai pateikė savo pastabas. 2003 m. spalio 1 d. Komisija apklausė aptariamų dviejų valstybių narių atstovus. Po šios apklausos Komisija leido šioms valstybėms pateikti papildomas rašytines pastabas, ir jos tai padarė 2003 m. spalio 3 dieną.

32 2003 m. spalio 29 d. Komisija priėmė šią deklaraciją:

„Išsamiai išnagrinėjusi Ispanijos skundą ir spalio 1 d. įvykus apklausai, Komisija mano, kad Jungtinė Karalystė, pasinaudodama Bendrijos teisės valstybėms narėms suteikta diskrecija, suteikė teisę balsuoti ir Gibraltare gyvenantiems asmenims. Tačiau, atsižvelgdama į tai, kad pirmiau nurodytas dvišalis klausimas jautrus, Komisija šioje stadijoje nepriima pagrįstos nuomonės (EB) 227 straipsnio prasme ir ragina šalis ginčą išspręsti taikiai.“ (Neoficialus vertimas)

33 Pranešime spaudai Komisija nurodo:

„EB sutartis numato, kad Europos bendrija turi kompetenciją nustatyti vienodą Europos Parlamento rinkimų tvarką. Ši vienoda tvarka gali apimti asmenų, kuriems leidžiama balsuoti, kategoriją apibrėžiančias taisykles. Tačiau 1976 m. akte neišreikšta nuomonė dėl teisės balsuoti. Taigi taikomos nacionalinės teisės nuostatos.

Net jeigu teisę balsuoti Europos Parlamento rinkimuose reglamentuoja bendri su rinkimais susiję principai (t. y. kad balsavimas turi būti tiesioginis, visuotinis, laisvas ir slaptas), nė vienas Bendrijos teisės bendras principas nenumato, kad Europos Parlamento rinkimuose rinkėjais gali būti tik Europos Sąjungos piliečiai.

Kalbant apie rinkimų apygardas, 1976 m. akte nėra nė vienos nuostatos dėl rinkimų apygardų įsteigimo; taigi tokias nuostatas turi numatyti valstybės narės.

1976 m. akto (I) priedas turi būti aiškinamas atsižvelgiant į Europos žmogaus teisių (ir pagrindinių laisvių) apsaugos konvenciją, kuri tam, kad būtų gerbiamos pagrindinės teisės, užtikrina laisvų įstatymų leidybos institucijos rinkimų organizavimą. Taigi ši nuostata yra pakankamai lanksti, kad leistų Jungtinei Karalystei per Europos Parlamento rinkimus pagal savo nacionalinę rinkimų sistemą Gibraltaro rinkėjus priskirti Didžiosios Britanijos rinkėjams.“ (Neoficialus vertimas)

34 2004 m. rugsėjo 8 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Komisijai buvo leista įstoti į šią bylą Jungtinės Karalystės reikalavimams palaikyti.

Dėl ieškinio

35 Ispanijos Karalystė pabrėžia, kad jos ieškinys susijęs tik su Gibraltare organizuojamais rinkimais, o ne su tuo, kad Jungtinė Karalystė teisę balsuoti Europos Parlamento rinkimuose pripažįsta Jungtinės Karalystės teritorijoje esantiems QCC.

36 Grįsdama savo ieškinį, ji remiasi dviem pagrindais. Pirmajame iš šių ieškinio pagrindų ji teigia, kad teisės balsuoti Europos Parlamento rinkimuose suteikimas, kaip tai numato 2003 m. EPRA, ir asmenims, nesantiems Didžiosios Britanijos piliečiais Bendrijos teisės prasme, pažeidžia EB 189, 190, 17 ir 19 straipsnius. Antrajame iš šių pagrindų ji teigia, jog jungtinės rinkimų apygardos įsteigimas pažeidžia 1976 m. aktą ir 2002 m. vasario 18 d. deklaracijoje Jungtinės Karalystės vyriausybės prisiimtus įsipareigojimus.

Dėl pirmojo ieškinio pagrindo, susijusio su EB 189, 190, 17 ir 19 straipsnių pažeidimu

37 Ispanijos Karalystė teigia, kad, suteikdama teisę balsuoti Bendrijos piliečio statuso neturintiems QCC, Jungtinė Karalystė pažeidžia EB 189, 190, 17 ir 19 straipsnius, kurie, aiškinant istoriškai ir sistemiškai, teisę balsuoti ir būti kandidatu pripažįsta tik Europos Sąjungos piliečiams.

38 Ji primena, kad Jungtinė Karalystė apibrėžė kelias Didžiosios Britanijos piliečių kategorijas, kurioms pripažino įvairias teises atsižvelgiant į juos su ja siejančių ryšių pobūdį. Kaip Teisingumo Teismas pripažino 2001 m. vasario 20 d. Sprendimo *Kaur*

(C-192/99, Rink. p. I-1237) 24 punkte, siekiant nustatyti EB sutarties taikymo sritį *ratione personae*, šiuo atžvilgiu reikia atsižvelgti į Jungtinės Karalystės priimtas deklaracijas. Neginčijama, kad QCC nepatenka į 1982 m. deklaracijoje minimas kategorijas. Kadangi EB 17 straipsnio 1 dalis Sąjungos pilietybę sieja su valstybės narės pilietybės turėjimu, QCC nėra Sąjungos piliečiai.

39 Taigi, Ispanijos Karalystės nuomone, teisę balsuoti Europos Parlamento rinkimuose galima pripažinti tik Sąjungos piliečiams dėl, pirma, akivaizdaus ryšio tarp Sąjungos pilietybės ir valstybės narės pilietybės ir, antra, dėl naudojimosi Sutartyje numatytomis teisėmis. Iš tiesų EB 19 straipsnį, pripažįstantį teisę balsuoti ir būti kandidatu, bei EB 17 straipsnio 2 dalį, nurodančią, kad Sąjungos piliečiai naudojasi Sutartyje numatytomis teisėmis, reikia aiškinti sistemiškai. Bet koks šių teisių suteikimas kitiems asmenims turi būti aiškiai numatytas arba Sutartyje, arba antrinės teisės nuostatose. Kadangi teisės balsuoti ir būti kandidatu pripažinimas yra Bendrijos kompetencija, bet koks šių teisių taikymo srities *ratione personae* pakeitimas gali būti padarytas tik pagal Bendrijos teisę.

40 Šiuo atžvilgiu Ispanijos Karalystė neginčija fakto, kad 1976 m. aktas nenumatė vienodos rinkimų tvarkos ir kad rinkimų tvarką valstybėse narėse ir toliau reglamentuoja nacionalinės teisės nuostatos. Tačiau ji mano, kad asmenų, turinčių teisę balsuoti, nustatymą reglamentuoja EB 189 ir 190 straipsniai kartu su EB 17 ir 19 straipsniais ir jis yra privalomas valstybėms narėms.

41 EB 19 straipsnio 2 dalis, pripažįstanti Sąjungos piliečiams teisę balsuoti ir būti kandidatais Europos Parlamento rinkimuose valstybėje narėje, kurioje jie gyvena, tomis pačiomis sąlygomis kaip ir šios valstybės piliečiai, ir Direktyva 93/109, nustatanti naudojimosi šia teise būdus, įrodo ryšį tarp pilietybės ir teisės balsuoti.

Šiuo atžvilgiu Ispanijos Karalystė pažymi, kad kitoje valstybėje narėje gyvenantis QCC 2003 m. EPRA prasme pagal šias nuostatas negali naudotis savo teise balsuoti šioje valstybėje.

42 Grįsdama savo argumentus, Ispanijos Karalystė taip pat remiasi panašia nuostata, suformuluota 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje paskelbtos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (OL C 364, p. 1) 39 straipsnyje, kuris vartoja ne formuluotę „kiekvienas asmuo“ arba formuluotę, teikiančią nuorodą į nacionalinę teisę, o formuluotę „kiekvienas Sąjungos pilietis“. Ji nurodo, jog trečiosios valstybės piliečio teisė balsuoti negali būti laikoma „žmogaus teise“ arba „pagrindine laisve“, todėl bet kokia nuoroda į šios Chartijos 53 straipsnį, kuris numato, kad jokia Chartijos nuostata negali būti aiškinama kaip ribojanti arba kitaip varžanti žmogaus pagrindines laisves, kurias pripažįsta Sąjungos teisė, neturi pagrindo.

43 Dėl EB 189 straipsnyje įtvirtintos formuluotės „valstybių tautos“ Ispanijos Karalystė pirmiausia pabrėžia, kad ši nuostata nereglamentuoja teisės balsuoti rinkimuose. Be to, tai, kad ši nuostata buvo įtvirtinta EB sutartyje iki tada, kai Europos Sąjungos sutartis į ją įtraukė pilietybės sąvoką, paaiškina priežastis, dėl kurių ji neteikia nuorodos į šią sąvoką, atsižvelgiant į tai, kad EB sutarties tekstas visiškai nebuvo sistemiškai peržiūrėtas iki paskutinės tarpvyriausybinės konferencijos. Bet kuriuo atveju išsireiškimas „valstybių tautos“ yra „stilistinio pobūdžio formulavimas“, apimantis tą pačią pilietybę turinčius asmenis, o ne teritorijoje gyvenančius asmenis. Šį aiškinimą patvirtina kelių valstybių narių konstitucijose žodžio „tautos“ vartojimas „nacijos“ prasme.

44 Ispanijos Karalystė ginčija teiginį, kad iš Sąjungos pilietybės išplaukiančios teisės gali turėti įvairias taikymo sritis, nes tai reikštų šios pilietybės suskaidymą. Taigi, jos nuomone, vienas iš pilietybės bruožų – vieningumas ta prasme, kad visi šį statusą turintys asmenys turi turėti iš jo išplaukiančias visas teises ir pareigas. Šiuo atžvilgiu

paaiškėja, kad diplomatinės apsaugos suteikimo trečiųjų valstybių piliečiams, pavyzdžiui, atlikto Jungtinės Karalystės, nereglamentuoja Bendrijos teisė, nes šis klausimas susijęs su nacionaline diplomatine apsauga.

45 Galiausiai Ispanijos Karalystė mini Sutartį dėl Konstitucijos Europai (OL C 310, 2004, p. 1), kurioje, jos nuomone, ryšys tarp teisės balsuoti Europos Parlamento rinkimuose ir Sąjungos pilietybės nebe numanomas, o aiškus. Iš tiesų šios Sutarties I-10 straipsnio 2 dalies b punkte įtvirtinta, kad „Sąjungos piliečiai turi <...> teisę balsuoti ir būti kandidatais per Europos Parlamento rinkimus", minėtos Sutarties I-20 straipsnio 2 dalis nurodo, kad „Europos Parlamentą sudaro Sąjungos piliečių atstovai" ir šios Sutarties I-46 straipsnio 2 dalies pirmoji pastraipa numato, kad „piliečiai Sąjungos lygiu yra tiesiogiai atstovaujami Europos Parlamente".

46 Jungtinė Karalystė išdėsto istorines priežastis, paaiškinančias, kodėl buvo nuspręsta ir toliau suteikti teisę balsuoti jos teritorijoje gyvenantiems kitų Britanijos tautų sandraugos šalių piliečiams. Po Antrojo pasaulinio karo per 1947 m. konferenciją, kurioje dalyvavo Jungtinė Karalystė ir valdos, buvo sutarta, jog kiekviena pripažins kitoms laisvę priimti savo įstatymus pilietybės srityje, visi šių įstatymų piliečiais laikomi asmenys ir toliau, be kita ko, turės bendrą „Didžiosios Britanijos subjekto" statusą. Airija taip pat dalyvavo šioje konferencijoje, ir jos piliečiams buvo numatytas specialus statusas. Iš galutinės šios konferencijos ataskaitos „Vienos Britanijos tautų sandraugos valstybės piliečio statusas kitoje Britanijos tautų sandraugos valstybėje, kurios pilietis jis nėra", matyti, kad būtent „siekiant įgyvendinti bendrą Didžiosios Britanijos subjekto statusą vienos Britanijos tautų sandraugos valstybės piliečiams, gyvenantiems kitoje Britanijos tautų sandraugos valstybėje, laikantis naujos pilietybės tvarkos ribų ir tiek, kiek vietinės sąlygos tai leidžia, turi būti suteiktos tokios pačios teisės kaip ir valstybės, kurioje jie gyvena, piliečiams". Taigi būtent QCC, t. y. Britanijos tautų sandraugos piliečiai, kuriems netaikomas reikalavimas

turėti dokumentą arba leidimą, leidžiantį įvažiuoti į Jungtinę Karalystę arba ten apsigyventi, arba kurie turi dokumentą arba leidimą, jiems suteikiantį teisę įvažiuoti į Jungtinę Karalystę arba ten apsigyventi, su sąlyga, kad jie ten gyvena, turi teisę balsuoti Didžiosios Britanijos parlamento rinkimuose. Be to, įstatymas numatė, kad Jungtinėje Karalystėje gyvenantys QCC turi teisę balsuoti Europos Parlamento rinkimuose. Taigi nuo 1978 m. kiekvienuose tokiuose rinkimuose jų dalyvavo daugiau nei milijonas. Šis teisės balsuoti suteikimas QCC laikomas konstitucinės Jungtinės Karalystės tradicijos dalimi.

47 Gibraltaro ir Gibraltare gyvenančių QCC, kurių skaičius prilygsta 200, atžvilgiu priimtos panašios nuostatos. Nagrinėjant šį ieškinį dėl Gibraltaro, pripažinus principą, kad QCC negali balsuoti Europos Parlamento rinkimuose, Jungtinė Karalystė iš daugelio asmenų tiek Gibraltare, tiek Jungtinėje Karalystėje turėtų atimti teisę balsuoti, kuria jie iki šiol naudojosi.

48 Komisijos palaikoma Jungtinė Karalystė ginčija išvadą, kurią Ispanijos Karalystė padarė, remdamasi minėto sprendimo *Kaur* 24 punktu. Jos nuomone, EB sutarties nuostatų taikymo sritis *ratione personae* skiriasi atsižvelgiant į atitinkamą sritį, o byla, kurioje priimtas minėtas sprendimas *Kaur,* buvo susijusi tik su nuostatomis dėl laisvo asmenų judėjimo ir šiuo atžvilgiu dėl iš pilietybės išplaukiančių teisių. Ji pabrėžia ribotą 1982 m. deklaracijos tikslą ir tai, kad šia deklaracija nesiekiama apibrėžti galinčių balsuoti Europos Parlamento rinkimuose asmenų kategorijų. Taigi ši deklaracija neturi būti naudojama siekiant nustatyti, kas turi teisę balsuoti Europos Parlamento rinkimuose, ir neturi būti suprasta ta prasme, kad Jungtinė Karalystė joje išreiškė ketinimą iš Jungtinėje Karalystėje gyvenančių QCC atimti teisę balsuoti, kurią jie turėjo nuo pirmųjų tiesioginių Europos Parlamento rinkimų. Be to, Jungtinė Karalystė, suteikdama teisę balsuoti Europos Parlamento rinkimuose ir Gibraltare gyvenantiems QCC, neveikė pažeisdama savo pačios deklaraciją.

49 Šiuo klausimu Komisijos palaikoma Jungtinė Karalystė mano, kad turėjo teisę suteikti teisę balsuoti ir būti kandidatais į Europos Parlamentą trečiųjų valstybių piliečiams. Iš tiesų nė viena Bendrijos teisės nuostata to nedraudžia.

50 Pirmiausia Bendrijos teisė nereglamentuoja visų su teise balsuoti ir būti kandidatu į Europos Parlamentą susijusios srities klausimų. Iš tiesų Bendrija pasinaudojo EB 190 straipsnio 4 dalyje jai pripažinta kompetencija nustatyti „visose valstybėse narėse taikomą vienodą tvarką arba pagal visoms valstybėms narėms bendrus principus“ tik 1976 m. akte, kurio 8 straipsnis šiuo aktu nereglamentuojamų sričių atžvilgiu teikia nuorodą į nacionalinės teisės nuostatas. Reikia taip pat atsižvelgti į bendrus Bendrijos teisės principus. Kadangi 1976 m. aktas nenustato asmenų, galinčių balsuoti Europos Parlamento rinkimuose, kategorijų, pagal šį aktą šį klausimą gali reglamentuoti 2003 m. EPRA.

51 EB 19 straipsnio 2 dalis, kuri Sąjungoms piliečiams pripažįsta teisę balsuoti valstybėje narėje, kurios piliečiai jie nėra, ir Direktyva 93/109, nustatanti naudojimosi šia teise būdus, nedraudžia suteikti teisę balsuoti Sąjungos piliečio statuso neturintiems asmenims. Jungtinė Karalystė remiasi trečia Direktyvos 93/109 konstatuojamąja dalimi, numatančia, jog teisė balsuoti ir būti kandidatu į Europos Parlamentą gyvenamosios vietos valstybėje „yra pavyzdys, kaip taikomas valstybės narės piliečių ir ne piliečių nediskriminavimo principas, ir teisės judėti ir laisvai pasirinkti gyvenamąją vietą padarinys“. Šiomis nuostatomis daugiausia siekiama panaikinti pilietybės reikalavimą, bet ne apibrėžti teisę balsuoti.

52 Be to, EB 189 ir 190 straipsniai nemini Sąjungos pilietybės, bet vartoja formuluotę „į Bendriją susibūrusių valstybių tautos“, kuri nebūtinai turi būti suprantama kaip

„valstybių narių piliečių“ sinonimas, tačiau taip pat gali reikšti daug platesnį asmenų ratą, kaip antai atitinkamoje teritorijoje gyvenantys asmenys. Jungtinė Karalystė pabrėžia, kad nors buvo įmanoma šias nuostatas pakeisti, būtent priimant Europos Sąjungos sutartį, terminas „piliečiai“ arba „Sąjungos piliečiai“ nebuvo pavartotas. Taigi negalima remtis istoriniu aiškinimu ir remiantis šiomis nuostatomis negali būti nustatytas ryšys tarp Sąjungos pilietybės ir teisės balsuoti per Europos Parlamento rinkimus.

53 Komisija tvirtina, kad šių straipsnių negalima aiškinti griežtai, kaip siūlo Ispanijos Karalystė. Visose valstybėse narėse nėra ryšio tarp viešosios valdžios teisėtumo ir pilietybės. Reikia atsižvelgti į įvairius vertinimus, kaip antai išplaukiančius iš konstitucinių Jungtinės Karalystės tradicijų.

54 EB 17 straipsnio 2 dalis nenumato, kad tik Sąjungos piliečiai turi Sutarties suteiktas teises. Komisijos palaikoma Jungtinė Karalystė šiuo atžvilgiu tvirtina, kad Sutartis tam tikras teises, kaip antai teisę pateikti peticiją Europos Parlamentui arba teisę kreiptis į Europos ombudsmeną, suteikia asmenims, neturintiems Sąjungos piliečio statuso. Jungtinė Karalystė taip pat tvirtina, kad valstybės narės tokiems asmenims gali suteikti Sutartimi Sąjungos piliečiams suteiktas teises, pavyzdžiui, teisę į diplomatinių arba konsulinių įstaigų apsaugą. Tas pats pasakytina apie teisę dalyvauti politiniame gyvenime, kurią valstybė narė gali suteikti trečiųjų valstybių piliečiams. Dėl to „Sąjungos pilietybė nebūtų suskaidyta“.

55 Šiuo atžvilgiu Komisija pabrėžia, kad Sąjungos pilietybės sąvokos nesilaikoma, tik kai kyla grėsmė piliečių teisėms: arba šių teisių tiesiog ir paprastai nepripažįstant, arba trukdant jomis naudotis. Taigi tai, kad valstybė narė dėl savo istorijos ir

konstitucinės tradicijos tam tikromis sąlygomis suteikia teisę balsuoti per Europos Parlamento rinkimus ir trečiųjų šalių piliečiams, su kuriais ją sieja ypatingi istoriniai ryšiai, nepažeidžia Sąjungos piliečių teisės balsuoti. Jungtinė Karalystė nurodo, kad teisės balsuoti suteikimas ir QCC nedaro jokio poveikio Sąjungos institucijoms arba kitoms valstybėms narėms ir daro įtaką tik atstovų, išrinktų į Europos Parlamentą Didžiosios Britanijos apygardose, tapatybei.

56 Komisijos palaikoma Jungtinė Karalystė tvirtina, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 39 straipsnio 1 dalis tuo atveju, jei Teisingumo Teismas manytų, jog ji svarbi šioje byloje, turi būti aiškinama atsižvelgiant į šios Chartijos 53 straipsnį. Komisija taip pat tvirtina, kad pati minėtos Chartijos 39 straipsnio formuluotė negali būti laikoma teisės balsuoti suteikimo tik Sąjungos piliečiams įrodymu. Tiek Jungtinė Karalystė, tiek Komisija šią nuostatą aiškina kaip neleidžiančią pažeisti teisės balsuoti, kurią šiuo metu valstybė narė pripažįsta trečiųjų valstybių piliečiams.

57 Jungtinė Karalystė teigia, kad Sutartis dėl Konstitucijos Europai dar neįsigaliojo ir kad todėl ji nėra svarbi. Be to, iš pirmo žvilgsnio atrodo, jog nei šios sutarties I-20 straipsnis, nei I-46 straipsnis iš trečiųjų valstybių piliečių neatima teisės balsuoti, ir nenurodo būdo, kuriuo valstybės narės nustato balsavimo sąlygas. III-330 straipsnis, kuris kaip ir EB 190 straipsnio 4 dalis, įgalioja Tarybą priimti priemones dėl Europos Parlamento rinkimų, nesiekia apriboti Tarybos diskrecijos. Bet kuriuo atveju iš prie minėtos Konstitucijos pridėtų vienašalių deklaracijų, būtent Jungtinės Karalystės Deklaracijos Nr. 48 dėl teisės balsuoti Europos Parlamento rinkimuose aiškiai matyti, kad valstybės narės nesutarė dėl klausimo dėl trečiųjų valstybių narių piliečių teisės balsuoti.

58 Galiausiai Komisija tvirtina, kad nors pilietybės sąvoka Sąjungai turi esminę reikšmę, tas pats pasakytina apie Sąjungos įsipareigojimą gerbti savo narių nacionalinį identitetą. 1976 m. akto 8 straipsnis patvirtina šį principą, nes numato, jog rinkimų tvarką reglamentuojančiose nacionalinės teisės nuostatose galima atsižvelgti į ypatumus valstybėse narėse.

Teisingumo Teismo vertinimas

59 Savo pirmajame ieškinio pagrinde Ispanijos Karalystė teigia, jog suteikusi Gibraltare gyvenantiems QCC teisę balsuoti ir būti kandidatais per Europos Parlamento rinkimus, Jungtinė Karalystė pažeidė EB 189, 190, 17 ir 19 straipsnius. Šis pagrindas pagrįstas teiginiu, kad šios Sutarties nuostatos nustato ryšį tarp Sąjungos pilietybės ir teisės balsuoti bei būti kandidatu į Europos Parlamentą, todėl dėl šio ryšio tik Sąjungos piliečiai gali naudotis šia teise.

60 Pirmiausia reikia priminti, kad Jungtinė Karalystė priėmė Ispanijos Karalystės ginčijamus teisės aktus, siekdama įvykdyti minėtą Europos žmogaus teisių teismo sprendimą *Matthews prieš Jungtinę Karalystę*.

61 Kaip matyti iš 2002 m. vasario 18 d. deklaracijos, Jungtinė Karalystė įsipareigojo „siekiant leisti Gibraltaro rinkėjams dalyvauti Europos Parlamento rinkimuose Jungtinėje Karalystėje esančioje apygardoje ir tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir kiti šios apygardos rinkėjai, padaryti būtinus pakeitimus."

62 Atsižvelgiant į šią deklaraciją, Ispanijos Karalystei neginčijant, kad ji atspindi šių dviejų valstybių narių sudarytą susitarimą ir kurios pažeidimą Ispanijos Karalystė nurodo antrajame ieškinio pagrinde, Jungtinė Karalystė Gibraltaro atžvilgiu priėmė teisės aktą, numatantį tokias pačias sąlygas dėl teisės balsuoti ir būti kandidatu, kaip ir numatytosios Jungtinėje Karalystėje taikomame teisės akte. Formuluotė „Gibraltaro rinkėjai" iš tikrųjų turi būti suprantama atsižvelgiant į rinkėjų sąvoką, kokia apibrėžta Jungtinės Karalystės teisės aktuose.

63 Kalbant apie priežastis, susijusias su jos konstitucine tradicija, Jungtinė Karalystė tiek nacionalinių rinkimų Jungtinėje Karalystėje, tiek rinkimų į Gibraltaro Įstatymų leidybos rūmus atžvilgiu nusprendė suteikti teisę balsuoti ir būti kandidatais QCC, atitinkantiems sąlygas, išreiškiančias specifinį ryšį su teritorija, kurioje organizuojami rinkimai.

64 Šiuo atžvilgiu reikia pabrėžti, jog dėl to, kad iš D. Matthews, „turinčios Gibraltaro gyventojos statusą, buvo atimta bet kokia galimybė išreikšti savo nuomonę dėl Europos Parlamento narių pasirinkimo", Europos žmogaus teisių teismas pripažino, kad Europos Parlamento rinkimų neorganizavimas Gibraltare prieštarauja EŽTK pirmojo protokolo 3 straipsniui.

65 Ispanijos Karalystės manymu, teisės balsuoti Europos Parlamento rinkimuose suteikimas ir asmenims, neturintiems Sąjungos piliečio statuso, pažeidžia EB 189, 190, 17 ir 19 straipsnius. Vis dėlto EB 189 ir 190 straipsniai aiškiai ir tiksliai nenurodo, kas turi teisę balsuoti ir būti kandidatu į Europos Parlamentą.

66 Kalbant apie EB 17 ir 19 straipsnius, kurie yra Sutarties antrosios dalies dėl Sąjungos pilietybės dalis, tik pastarosios iš šių nuostatų 2 dalyje specialiai aptarta teisė balsuoti Europos Parlamento rinkimuose. Taigi šis straipsnis tik numato, kad naudojimuisi šia teise taikomas nediskriminacijos dėl pilietybės principas, ir kad kiekvienas Sąjungos pilietis, gyvendamas valstybėje narėje, kurios pilietis jis nėra, turi teisę balsuoti ir būti kandidatu per Europos Parlamento rinkimus valstybėje narėje, kurioje gyvena, tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir tos valstybės piliečiai.

67 EB 190 straipsnio 4 dalis susijusi su šių rinkimų tvarka. Ji nurodo, kad rinkimai vyksta remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise pagal visose valstybėse narėse taikomą vienodą tvarką arba pagal visoms valstybėms narėms bendrus principus.

68 1976 m. akto 1 straipsnis numato, kad Europos Parlamento nariai renkami pagal proporcinę rinkimų sistemą ir kad rinkimai vyksta remiantis visuotine lygia tiesiogine rinkimų teise ir slaptu balsavimu. Pagal šio akto 2 straipsnį bendrai nepažeisdamos rinkimų sistemos proporcinio pobūdžio, valstybės narės, atsižvelgdamos į savo nacionalinius ypatumus, gali Europos Parlamento rinkimams sudaryti apygardas arba numatyti kitokį rinkimų teritorijos suskirstymą. Pagal minėto akto 3 straipsnį jos gali nustatyti mažiausią mandatų skirstymo kvotą.

69 1976 m. akto 8 straipsnis nurodo, kad išskyrus atvejus, kai šio akto nuostatos numato kitaip, kiekvienoje valstybėje narėje rinkimų tvarką reglamentuoja nacionalinės teisės nuostatos, tačiau nors jose prireikus galima atsižvelgti į ypatumus valstybėse narėse, jos neturi bendrai pažeisti rinkimų sistemos proporcinio pobūdžio.

70 Tačiau nei EB 190 straipsnis, nei 1976 m. aktas aiškiai ir konkrečiai nenustato, kas turi teisę balsuoti ir būti kandidatu Europos Parlamento rinkimuose. Todėl šios nuostatos pačios nepašalina galimybės, kad Sąjungos piliečio statuso neturintis asmuo, kaip antai Gibraltare gyvenantis QCC, turi teisę balsuoti ir būti kandidatu. Vis dėlto reikia patikrinti, ar, kaip teigia Ispanijos Karalystė, egzistuoja akivaizdus ryšys tarp Sąjungos pilietybės ir teisės balsuoti ir būti kandidatu, dėl kurio būtų privaloma visada šią teisę suteikti tik Sąjungos piliečiams.

71 Remiantis su Europos Parlamentu susijusiais EB 189 ir 190 straipsniais, kurie nurodo, kad jį sudaro valstybių narių tautų atstovai, šiuo atžvilgiu negalima daryti jokios aiškios išvados, nes neapibrėžtas žodis „tautos“, atsižvelgiant į valstybes nares ir Sąjungos kalbas, gali turėti skirtingas reikšmes.

72 Vadovaujantis Sutarties nuostatomis dėl Sąjungos pilietybės, negalima išvesti principo, kad visos kitos Sutarties nuostatos skirtos tik Sąjungos piliečiams, iš ko išplauktų, jog EB 189 ir 190 straipsniai taikomi tik šiems piliečiams.

73 Iš tiesų nors EB 17 straipsnio 2 dalis numato, kad Sąjungos piliečiai naudojasi Sutartyje numatytomis teisėmis ir jiems taikomos joje numatytos pareigos, reikia konstatuoti, kad ji pripažįsta teises, nesusijusias su Sąjungos piliečio ir net su valstybės narės piliečio statusu. Taip, pavyzdžiui, EB 194 ir 195 straipsniai įtvirtina, kad teisė pateikti peticiją Europos Parlamentui ir teisė kreiptis su skundu į ombudsmeną priklauso ne tik Sąjungos piliečiams; jomis gali naudotis „kiekvienas valstybėje narėje gyvenantis ar savo registruotą buveinę turintis fizinis arba juridinis asmuo“.

74 Be to, nors Sąjungos pilietybė skirta būti valstybių narių piliečių esminiu statusu, leidžiančiu pastariesiems, kurie yra tokioje pačioje situacijoje, reikalauti būti vienodai traktuojamiems, neatsižvelgiant į jų pilietybę ir nepažeidžiant šioje srityje aiškiai nustatytų išimčių (2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo Grzelczyk, C-184/99, Rink. p. I-6193, 31 punktas), šis teiginys nebūtinai reiškia, kad Sutarties pripažintomis teisėmis gali naudotis tik Sąjungos piliečiai.

75 Šiuo atžvilgiu Jungtinės Karalystės deklaracijos dėl termino „piliečiai" apibrėžimo svarbą kitoms sutarties dėl Danijos Karalystės, Airijos ir Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės stojimo į Europos Bendrijas šalims primenantis Teisingumo Teismas minėto sprendimo *Kaur* 24 punkte nurodo, kad ši deklaracija leidžia nustatyti Bendrijos nuostatų, įtvirtintų minėtoje Sutartyje, taikymo sritį *ratione personae*. Ši frazė, skaitoma atsižvelgiant į kontekstą, konkrečiau tariant, kartu su to paties sprendimo 22 punktu, kuriame Teisingumo Teismas nurodo, kad 1972 m. deklaracija Jungtinė Karalystė kitoms sutarties šalims nurodė, kokios piliečių kategorijos turi būti laikomos jos piliečiais Bendrijos teisės prasme, susijęs su EB sutarties nuostatų, darančių nuorodą į „piliečio" sąvoką, kaip antai tame sprendime nagrinėjamos nuostatos dėl laisvo asmenų judėjimo, taikymo sritimi, o ne su visomis Sutarties nuostatomis, kaip teigia Ispanijos Karalystė.

76 EB 19 straipsnio 2 dalis, kuria Ispanijos Karalystė taip pat remiasi grįsdama savo teiginį, kad egzistuoja ryšys tarp Sąjungos pilietybės ir teisės balsuoti ir būti kandidatu į Europos Parlamentą, kaip priminta šio sprendimo 66 punkte, kalbant apie minėtą teisę balsuoti ir būti kandidatu, įtvirtina tik vienodo požiūrio į Sąjungos

piliečius, gyvenančius vienoje valstybėje narėje, taisyklę. Nors ši nuostata, kaip ir EB 19 straipsnio 1 dalis dėl Sąjungos piliečių teisės balsuoti ir būti kandidatais savivaldybių rinkimuose, reiškia, kad valstybės narės piliečiai turi teisę balsuoti ir būti kandidatais savo valstybėje, ir įpareigoja valstybes nares šias teises pripažinti jų teritorijoje gyvenantiems Sąjungos piliečiams, iš jos negalima daryti išvados, kad tokioje kaip Jungtinės Karalystės padėtyje esančiai valstybei narei sudaromos kliūtys suteikti teisę balsuoti ir būti kandidatais nustatytiems su ja glaudžiais ryšiais susijusiems asmenims, kurie vis dėlto neturi šios valstybės arba kitos valstybės narės piliečio statuso.

77 Be to, kadangi EB 190 straipsnio 2 dalis nustato kiekvienoje valstybėje narėje išrinktų atstovų skaičių ir kadangi pagal dabar galiojančią Bendrijos teisę Europos Parlamento rinkimai organizuojami kiekvienoje valstybėje narėje šioje valstybėje renkamiems atstovams, vienos valstybės narės teisės balsuoti šiuose rinkimuose suteikimas kitiems asmenims, kurie nėra jos piliečiai arba jos teritorijoje gyvenantiems Sąjungos piliečiai, daro poveikį pasirenkant tik šioje valstybėje renkamus atstovus ir nedaro įtakos nei pasirenkant kitose valstybėse narėse išrinktus atstovus, nei jų skaičiui.

78 Iš visų šių argumentų matyti, kad pagal dabar galiojančią Bendrijos teisę asmenų, turinčių teisę balsuoti ir būti kandidatais Europos Parlamento rinkimuose, nustatymas yra kiekvienos valstybės narės kompetencija laikantis Bendrijos teisės ir kad EB 189, 190, 17 ir 19 straipsniai nedraudžia valstybėms narėms suteikti šią teisę balsuoti ir būti kandidatais nustatytiems kitiems su jomis glaudų ryšį turintiems asmenims, kurie nėra jų piliečiai arba jų teritorijoje gyvenantys Sąjungos piliečiai.

79 Dėl su konstitucine tradicija susijusių priežasčių Jungtinė Karalystė nusprendė suteikti teisę balsuoti ir būti kandidatu QCC, atitinkantiems sąlygas, išreiškiančias

specifinį ryšį su teritorija, kurioje organizuojami rinkimai. Kadangi Bendrijos sutartyse nėra nuostatų, aiškiai ir tiksliai nurodančių, kas turi teisę balsuoti ir būti kandidatu Europos Parlamento rinkimuose, neatrodo, kad Jungtinės Karalystės pasirinkimas Gibraltare organizuojamiems rinkimams į šį Parlamentą taikyti nacionalinėje teisėje tiek nacionaliniams rinkimams Jungtinėje Karalystėje, tiek rinkimams į Gibraltaro Įstatymų leidybos rūmus numatytas balsavimo ir kandidatavimo sąlygas prieštarauja Bendrijos teisei.

80 Dėl šių visų priežasčių reikia pripažinti, kad Ispanijos Karalystė neįrodė, jog Jungtinė Karalystė, priėmusi 2003 m. EPRA, kuris dėl Gibraltaro numato, jog šioje teritorijoje gyvenantys QCC, kurie neturi Bendrijos piliečio statuso, turi teisę balsuoti ir būti kandidatais Europos Parlamento rinkimuose, pažeidė EB 189, 190, 17 ir 19 straipsnius. Todėl pirmasis pagrindas yra nepagrįstas.

Dėl antrojo ieškinio pagindo, susijusio su 1976 m. akto pažeidimu ir Jungtinės Karalystės vyriausybės 2002 m. vasario 18 d. deklaracijoje prisiimtų įsipareigojimų neįvykdymu

81 Ispanijos Karalystė teigia, kad 2003 m. EPRA neapsiribojusi Gibraltare gyvenančių rinkėjų, kaip asmenų, pagal 1982 m. deklaraciją turinčių Didžiosios Britanijos pilietybę, priskyrimu Britanijos rinkimų apygardai, bet numačiusi Gibraltaro teritorijos priskyrimą Anglijoje arba Velse egzistuojančiai rinkiminei apygardai, Jungtinė Karalystė pažeidė 1976 m. akto I priedą ir savo 2002 m. vasario 18 d. deklaraciją.

82 Ispanijos Karalystė primena Utrechto sutarties X straipsnyje nustatytą Gibraltaro statusą, o būtent šio straipsnio paskutiniu sakiniu Ispanijos Karalystei pripažintą

pirmenybės teisę. Ji nurodo, kad 1830 m. Jungtinė Karalystė Gibraltarui suteikė Karalystės kolonijos statusą ir kad 1946 m. įsteigiant Jungtines Tautas Gibraltaras buvo įrašytas kaip „priklausoma teritorija" Jungtinių Tautų Chartijos XI skyriaus prasme. Be to, Ispanijos Karalystė primena tarp Jungtinės Karalystės ir jos vykusias derybas dėl Gibraltaro dekolonizacijos.

83 Pagal Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimtą 1970 m. spalio 24 d. Rezoliuciją Nr. 2625 (XXV) kolonijos teritorija turi turėti atskirą ir skirtingą nuo tos, kuri ją administruoja valstybės teritorijos statusą. 1976 m. akto I priedas yra šio principo taikymas. Taigi, Ispanijos Karalystės teigimu, 2003 m. EPRA pažeidžia tarptautinį Gibraltaro statusą ir 1976 m. akto I priedą dėl to, kad jame yra su Gibraltaro teritorija susijusių nuostatų. Kaip per posėdį tai paaiškino Ispanijos Karalystės atstovas, Gibraltaras turi kolonijos statusą, ir atskiros rinkimų teritorijos pripažinimas būtų žingsnis nepriklausomybės link, o tai prieštarautų šią koloniją reglamentuojančioms tarptautinėms taisyklėms.

84 Ispanijos Karalystės nuomone, nors 2003 m. EPRA 9 straipsnis nebūtinai prieštarauja 1976 m. akto I priedui dėl to, kad numato Gibraltaro priskyrimą Anglijos arba Velso rinkimų apygardai, to paties negalima pasakyti apie kitas šio teisės akto nuostatas, darančias nuorodą tik į Gibraltarą. Taigi 14 straipsnis numato, kad ne Britanijos karalystės pareigūno, o Gibraltaro Įstatymų leidybos rūmų kanclerio atsakomybė yra saugoti Gibraltaro rinkėjų registrą. Be to, atsižvelgiant į Gibraltaro teritoriją nustatyta teisė būti įrašytam į Gibraltaro registrą ir yra numatyta teisė balsuoti Gibraltare. Gibraltaro vietinių teismų jurisdikcijai priklauso nagrinėti ir spręsti ginčus rinkimų srityje. Galiausiai 2003 m. EPRA 28 straipsnio 2 dalis apibrėžia, kad jo teritorinė taikymo sritis yra Jungtinė Karalystė ir Gibraltaras. Taigi tai yra su Europos Parlamento rinkimais susijusių nuostatų teritorinis taikymas, nors 1976 m. aktas Gibraltarui netaikomas.

85 Atsižvelgdama į 2003 m. EPRA prieštaravimą 1976 m. akto I priedui, Ispanijos Karalystė mano, kad Jungtinė Karalystė pažeidė savo pačios 2002 m. vasario 18 d. vienašalę deklaraciją, sukuriančią šiai valstybei narei Ispanijos Karalystės atžvilgiu pareigą pagal tarptautinę teisę, kurioje ji, siekdama įgyvendinti minėtą sprendimą *Matthews prieš Jungtinę Karalystę*, įsipareigojo padaryti būtinus pakeitimus, kad leistų Gibraltaro rinkėjams balsuoti Europos Parlamento rinkimuose kaip subjektams, priklausantiems Jungtinės Karalystės rinkimų apygardai, kaip numatyta pagal Bendrijos teisę. Ispanijos Karalystės nuomone, būtų pakakę Jungtinei Karalystei Gibraltaro rinkėjus įtraukti į Jungtinės Karalystės rinkimų apygardą, neteikiant nuorodos į Gibraltaro teritoriją.

86 Komisijos palaikoma Jungtinė Karalystė primena būtinybę 1976 m. akto I priedą aiškinti kuo labiau atsižvelgiant į pagrindines teises ir jų nepažeidžiant, o būtent EŽTK pirmojo protokolo 3 straipsnyje, išaiškintame Europos žmogaus teisių teismo minėtame sprendime *Matthews prieš Jungtinę Karalystę*, pripažintą teisę dalyvauti rinkimuose. Siekdama įvykdyti pagal EŽTK jai tenkančią šiame sprendime išaiškintą pareigą ir atsižvelgdama į Ispanijos Karalystės išreikštą atsisakymą, kad būtų panaikintas 1976 m. akto I priedas, Jungtinė Karalystė 2002 m. vasario 18 d. deklaracija įsipareigojo užtikrinti, kad tam, jog Gibraltaro rinkėjai galėtų balsuoti Europos Parlamento rinkimuose tomis pačiomis sąlygomis kaip Jungtinės Karalystės egzistuojančių rinkiminių apygardų rinkėjams, būtų padaryti būtini pakeitimai.

87 Jungtinė Karalystė mano, kad ji įvykdė įsipareigojimą. Pagal po atlikus visuomenės apklausą rinkimų komisijos pateiktą rekomendaciją Gibraltaras buvo priskirtas pietvakarių Anglijos rinkimų apygardai. Sąlygos, kurias reikia tenkinti norint būti rinkėju, yra tokios pačios kaip numatytos Jungtinės Karalystės rinkimų įstatyme, t. y. pilietybės, gyvenamosios vietos ir įrašymo į rinkimų registrą sąlygos. Šios sąlygos buvo paprasčiausia *mutatis mutandis* pritaikytos Gibraltaro rinkėjams.

88 Jungtinės Karalystės teigimu, kadangi naudotas būdas, teikiant nuorodą į Gibraltaro teritoriją, o būtent, kiek tai susiję su rinkėjo gyvenamąja vieta, būdingas Didžiosios Britanijos rinkimų sistemai, kuris nelemia to, kad Gibraltaras būtų laikomas Jungtinės Karalystės dalimi. Dėl rinkimų procedūrų arba rinkimų registro saugojimo Jungtinė Karalystė pažymi, kad jų lokalizavimu Gibraltare siekiama leisti Gibraltaro rinkėjams naudotis jų teisėmis, tomis pačiomis, kaip ir kiti pietvakarių Anglijos apygardos rinkėjai, sąlygomis, t. y. netoli jų gyvenamosios vietos.

89 Galiausiai Komisija tvirtina, kad Gibraltaro valdžios institucijoms palikta diskrecija yra sumažinta ir kad 2003 m. EPRA numato garantijas, užtikrinančias pakankamą Didžiosios Britanijos valdžios institucijų atliekamą kontrolę.

Teisingumo Teismo vertinimas

90 Kaip buvo priminta šio sprendimo 60 punkte, Jungtinė Karalystė Ispanijos Karalystės ginčijamą teisės aktą priėmė norėdama įvykdyti minėtą Europos žmogaus teisių teismo sprendimą *Matthews prieš Jungtinę Karalystę*. Ispanijos Karalystė šiuo atžvilgiu neginčija, kad Jungtinė Karalystė turėjo įgyvendinti šį įsipareigojimą, nepaisant to, kad 1976 m. akto I priedas išliko galioti. Be to, kaip pažymėta šio sprendimo 62 punkte, Ispanijos Karalystė neginčija, jog 2002 m. vasario 18 d. Jungtinės Karalystės deklaracija atspindi šių dviejų valstybių narių sudarytą susitarimą dėl sąlygų, kuriomis Jungtinė Karalystė turėjo įgyvendinti šį sprendimą. Be to, kaip matyti iš šio sprendimo 13 punkto, Taryba ir Komisija į šią deklaraciją atsižvelgė.

91 Šioje deklaracijoje Jungtinė Karalystė įsipareigojo „siekiant leisti Gibraltaro rinkėjams dalyvauti Europos Parlamento rinkimuose Jungtinėje Karalystėje esančioje apygardoje ir tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir kiti šios apygardos rinkėjai, padaryti būtinus pakeitimus“.

92 Taigi, kaip teisingai teigia Jungtinė Karalystė ir Komisija, formuluotė „tomis pačiomis sąlygomis“ negali būti suprantama ta prasme, kad Jungtinės Karalystės teisės aktai be jokio pritaikymo taikomi Gibraltaro rinkėjams, juos prilyginant Jungtinės Karalystės rinkiminei apygardai, kuriai jie priskirti, priklausantiems rinkėjams. Iš tiesų tai reikštų, kad teisė balsuoti ir būti kandidatu apibrėžta atsižvelgiant į Jungtinės Karalystės teritoriją, kad rinkėjai vyksta į Jungtinę Karalystę susipažinti su rinkėjų registru, balsuoja Jungtinėje Karalystėje arba paštu ir ginčus rinkimų srityje pateikia nagrinėti Jungtinės Karalystės teismams.

93 Tačiau priešingai, Jungtinė Karalystė savo teisės aktus taikė Gibraltarui *mutatis mutandis* juos pritaikydama prie šios teritorijos tam, kad įvykdytų reikalavimą, kylantį dėl šių „tų pačių sąlygų“. Taip Gibraltaro rinkėjas atsiduria analogiškoje, kaip ir Jungtinės Karalystės rinkėjas, padėtyje ir neturi patirti su Gibraltaro statusu susijusių sunkumų, kurie jam neleistų pasinaudoti šia teise balsuoti arba jį skatintų to nedaryti.

94 Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad, kaip matyti iš minėto sprendimo *Matthews prieš Jungtinę Karalystę* 63 punkto, valstybės sutarties šalys turi plačią diskreciją apibrėžti teisės balsuoti sąlygas. Tačiau šios sąlygos negali apriboti nagrinėjamų teisių tiek, kad pažeistų pačią jų esmę ir padarytų jas neveiksmingas. Jos turi siekti teisėto tikslo, ir naudojamos priemonės neturi būti neproporcingos (žr. taip pat 1987 m. kovo 2 d. Europos žmogaus teisių teismo sprendimo *Mathieu-Mohin ir Clerfayt prieš Belgiją*, A serija Nr. 113, 52 punktą ir 2004 m. spalio 19 d. Sprendimo *Melnitchenko prieš Ukrainą*, *Recueil des arrêts et décisions* 2004-X, 54 punktą).

95 Atsižvelgiant į šią Europos žmogaus teisių teismo praktiką ir į aplinkybę, jog šis teismas pripažino, kad Europos Parlamento rinkimų nesuorganizavimas Gibraltare prieštarauja EŽTK pirmojo protokolo 3 straipsniui, nes atima iš „pareiškėjos,

turinčios Gibraltaro gyventojos statusą“, bet kokią galimybę išreikšti savo nuomonę dėl Europos Parlamento narių pasirinkimo, negalima kaltinti Jungtinės Karalystės, jog ši priėmė tokių rinkimų organizavimui *mutatis mutandis* ekvivalentiškomis sąlygomis, kaip ir numatytosios Jungtinėje Karalystėje taikomuose teisės aktuose, būtinus teisės aktus.

96 Jungtinės Karalystės teisės aktų taikymą *mutatis mutandis* Gibraltarui juolab mažiau galima ginčyti, nes, kaip išplaukia iš minėto sprendimo *Matthews prieš Jungtinę Karalystę* 59 punkto, Europos žmogaus teisių teismas Gibraltaro statuse neišskyrė nė vieno elemento, parodančio vietinius poreikius, į kuriuos reikėtų atsižvelgti EŽTK 56 straipsnio 3 dalies prasme siekiant taikyti šią konvenciją teritorijai, kurios tarptautinius santykius užtikrina valstybė Susitariančioji šalis.

97 Dėl visų šių priežasčių reikia konstatuoti, kad antrasis Ispanijos Karalystės pagrindas taip pat nepagrįstas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

98 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Jungtinė Karalystė prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Ispanijos Karalystės ir pastaroji pralaimėjo bylą,

ji turi jas padengti. Komisija, kuri įstojo į bylą, remiantis Procedūros reglamento 69 straipsnio 4 dalimi, pati padengia savo išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. Atmesti ieškinį.

2. Priteisti iš Ispanijos Karalystės bylinėjimosi išlaidas.

3. Europos Bendrijų Komisija padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.